

"כִּי בַעַר אֲנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא בִּינַת אָדָם לִי. וְלֹא לְמִדַּתִּי חֻכְמָה וְדַעַת
קְדָשִׁים אֲדַע" דְּבָרֵי אֲגוּר בֶּן יִקָּה

ספר יצירה

משיח בהר הבית

מבוא

ספר זה נכתב על-מנת לקיים צו.
במהלך הכתיבה התברר כי הספר מוכתב יותר משהוא נכתב.
הישויות שהכתיבה אותו מעולם לא הציגה את עצמה.
התהיות בספר הן שלי – הפסיקות הן שלה.
ג'די (ג'דעון ג'דליהו מרדכי) גלבוץ

מי כתב את ספר יצירה ומתי ?

לפני עידן ועידנים (במאה השמונה עשרה לפני הספירה (תקופת
האבות), או במאה הראשונה לספירה, או בשנייה או בשלישית או
בשישית או בשביעית לספירה – הדעות חלוקות ואין מי שיודע לבטח).
בארץ ישראל (או במצריים, או בסוריה או בבבל – אף לא אחד מוכן
להכניס את ידו לאש בעניין הזה).

חובר ספרון שהכיל 1300 מילים מסתוריות בעלות משמעויות
מעורפלות (או 2000 או 2500 או מספר אחר כלשהו – כל השערה היא
בגדר הימור).

שנרשמו בכתב עברי קדום המכונה 'דעץ' (או במחליפו המכונה כתב ארמי-אשורי).

בידי אברהם אבינו (או בידי האדם הראשון, או בידי רבי עקיבא בן יוסף, או בידי אלישע בן אבויה, או בידי אדם ששמו שמעון מאגוס, או בידי פנחס הרופא מטבריה, או בידי חכם שומרוני כלשהו – אין עדות שמחזיקה מים).

לימים נודע הספרון - על עשרות נוסחיו וגרסאותיו - בשם 'ספר יצירה' (או 'אותיות דאברהם אבינו').

והפך לאחד משלושת עמודי התווך של תורת הקבלה שהם: הוא עצמו, ספר הבהיר וספר הזוהר.

מי היו פרשניו ומפרשיו ?

☐ המסתורין של 'ספר יצירה' משקיף על פני מאות פירושים ופרשנויות שרקמו לכבודו ענקי מוחות היהודים וביניהם: ר' סעדיה גאון, ר' שבתאי דונולו, הגאון ר' אליהו מוילנא, ר' אברהם אבולעפיה, ר' יהודה הברצלוני, ר' יוסף ג'יקטיליה, ר' דוד קשטילי, ר' יצחק סגי נהור, הרמב"ן, ר' יצחק מעכו, ר' משה קורדובירו ורבי יהודה הלוי. גם פרשנים נוצרים לא טמנו ידיהם בצלחת.

מה העלו הפרשנים בחכותיהם ?

☐ אחדים מן הפרשנים קבעו כי 'ספר יצירה' אינו אלא תרשים זרימה הבא לתאר את תהליך השתלשלות רכיבי ומהויות היקום. אחרים ראו בו מעין קובץ הנחיות ליצירת קשר בלתי אמצעי עם הקדוש ברוך הוא באמצעות המהומי הברות מאגיות, והיו גם מי שלא נרתעו מלייחס לו מתכוני כשפים לבריאת יונקים שלא כדרך הטבע, ואף הרהיבו עוז להלהיט את הרוחות בהפניית הקוראים אל טקסט תמוה (המופיע במסכת סנהדרין ס"ה ע"ב בתלמוד הבבלי) שמתאר כיצד: "רב חנינא ורב אושעיא היו יושבים כל ערב שבת והיו עוסקים ב- **הלכות יצירה** ובראו להם עגל משולש ואכלו אותו...":

- (רב חנינא ורב אושעיא הוו יתבי כל מעלי שבתא ועסקי בספר יצירה ומיברו להו עיגלא תילתא ואכלי ליה).

□ ולא זו בלבד אלא מעשה ברב רבא שברא אדם (גולם) ושלחו אל רב זירא אשר ניסה לדובבו, ומשלא עלתה בידו הבין כי ברא אותו 'אחד מן החבורה' שמעייניה נתונים ל- **הלכות יצירה**, ועל כן פקד על הגולם "חזור לעפרך":

• (רבא ברא גברא שדריה לקמיה דר' זירא הוה קא משתעי בהדיה ולא הוה קא מהדר ליה אמר ליה מן חבריא את הדר לעפריך).

□ ועל אלה אומר רש"י (שם r"o ע"ב) כי אין בהם משום כישוף מכיוון שנעשו בשם הקב"ה ועל כן מותר:

• (ממילא אברו. להו עגלא תילתא על ידי שהיו מצרפים אותיות השם שבהם נברא העולם ואין כאן משום מכשפות דמעשה הקב"ה הן ע"י שם קדושה שלו הוא).

□ מכאן עשוי להשתמע כי סוגה מסוימת של פרשנים קישרה בין 'ספר יצירה' ובין חבורות ויחידים של אמוראים שמיקדו את מעייניהם בבריאת בעלי חיים ובני אדם, על-פי מה שקראו והבינו מתוך ספר זה.

□ במקביל, יש מי שטוענים כי '**הלכות יצירה**' אינן זהות ל – '**ספר יצירה**', אף כי אין מי שיודע אל נכון מה היו אותן הלכות.

□ דעות הפרשנים ועמדותיהם קוטביות אלו לאלו ולעיתים אף עוינות ומתלהמות, הגם שרובם ככולם מתלוננים וקובלים על היות '**ספר יצירה**' סתום וחסום להבנה.

□ כאשר עסקינן בפיענוח גווילי קודש אין כמו חקירה מדעית קפדנית ונטולת פניות, המבוססת על פרמטרים וקריטריונים שנרקמו באקדמיה וזכו בברכתם של משכילים ומלומדים.

□ מאידך, באין 'בשר' לנעוץ בו שיניים מדופלמות, מותר ואף רצוי להיכנס אל תוך נעליו של המחבר ולהתנסות בפסיעתן, גם אם יהיה מי שיטען כי מדובר בצליעה, שהרי זו עולה עשרת מונים על 'שב ואל תעשה'.

אין מי שיודע מי כתב את 'ספר יצירה', כשם שאין מי שיודע היכן, מתי ועל שום מה נכתב

'ספר יצירה' על קצה המזלג

□ המעיין בספר יצירה נחשף לדרמה אלוהית שגיבורה הינו בורא עולם, בכבודו ובעצמו, המייסד יקומים ומעצבם באמצעות מקלדת וירטואלית בעלת 22 אותיות עבריות ו – 10 ספירות מסתוריות.

הערה – אין לבלבל בין המילים מספר, סיפורה וספירה:

- מספר הוא מושג כמותי לפי אחד מהיבטיו.
- סיפורה היא סימן גראפי המייצג מספר אך אינו זהה לו.
- ספירה היא מונח מטפיסי שיידון בהרחבה בהמשך.

□ סיפור העלילה חובק שישה פרקים זעירים הנחלקים בתוכם למשניות - שהן מעין פסוקים – העוקבות אחר פעולותיו של האל ומתארות כיצד נוצר היקום על תכולתו (עצמים ופעולות) באמצעות מעתק של הגאים, הברות, ספרות ותנועות או, על-פי הפשט, בכוחן של עוצמות קמאיות הצפונות בתוך 22 האותיות העבריות ו – 10 ספירות שהמחבר מותיר את פשרן לניחושי הקורא.

□ כך – לדוגמה - עולה כי שתיים עשרה האותיות העבריות ה' ו' ז', ח' ט' י', ל' נ' ס', ע' צ' ק', נוטלות אחריות על רדתם אל העולם של 12 התכנים הבאים: שיחה, הרהור, הילוך (הליכה), ראייה, שמיעה, מעשה, תשמיש (מין), ריח (הרחה), שינה, רוגז, לעיטה (הלעטה או זלילה) ושחוק (צחוק). דא-עקא, מחבר הספר נמנע מלהבהיר אם האותיות פועלות את פעולותיהן בתיווך צורתן הגרפית או על-ידי הגייתן בקול.

□ בהמשך מתברר כי אותן שתיים עשרה אותיות עוברות תהליך של טרנספורמציה באמצעות חקיקה או חיקוק, חציבה, צירוף, שקילה והמרה עד שהן ראויות לצור (מלשון צורה) את שניים עשר המזלות ואף את 12 חלקי הגוף הבאים: שתי ידיים, שתי רגליים, שתי כליות, מרה, מעיים, כבד, קורקבן, קיבה וטחול.

□ זאת ועוד, המחבר (יהיה מי שיהיה) אינו מהסס לייחס לאל חובות והעדפות, ולדוגמה הוא קובע כי שבע האותיות העבריות ב,ג,ד,כ,פ,ר,ת שימשו את האלוהות בשעה שבראה שבעה עולמות,

שבעה רקיעים, שבע ארצות, שבעה ימים (מלשון ים), שבעה נהרות, שבעה מדבריות, שבעה ימים בשבוע, שבעה שבועות, שבע שנים, שבע שמיטות ושבעה יובלות.

□ בסיפא של הדברים, המחבר מסביר כי "לפיכך **חיבב** את השביעיות תחת כל השמים" או, בפשטות, האל שומר בליבו פינה חמה למהויות האוצרות בחובן 7 פריטים או 7 פרטים.

□ גם לספירות המסתוריות המכונות 'ספירות בלימה', שמור מקום בקביעת יסודות היקום וממדיו ולדוגמה: "אלו (הן) עשר ספירות בלימה:

(1) רוח אלהים חיים.

(2) רוח מרוח.

(3) מים מרוח.

(4) אש ממים.

(5) רום.

(6) תחת.

(7) מזרח.

(8) מערב.

(9) צפון.

(10) דרום".

הערה: הספרות בתוך הסוגריים הוצבו לנוחות הקורא ואינן מופיעות במקור.

'ספר יצירה' כתוב בעברית השווה (כמעט) לכל נפש אך כוונת הדברים כה עמומה ועלומה, עד כי פערה פתח לאין ספור פירושים ופרשנויות

פרופיל משוער של מחבר 'ספר יצירה'

□ על אף היות הטקסט סתום וחסום, נראה כי ניתן להקיש ממנו, ברמת סבירות גבוהה, על מאפייני הפרופיל הסוציו-אקונומי של מחבר הספר, ומותר להניח כי היה יהודי משכיל וירא שמיים שקנה ידע בשדות המתמטיקה, הרפואה, הפילוסופיה, הפיזיקה, המטפיזיקה, הבלשנות, השירה, האסטרונומיה, האסטרולוגיה והאזוטריקה. עצמאי

ברוחו, פייטן בנשמתו ומקורי בחשיבתו. אוטסיידר בהליכותיו ואף ייתכן כי נמנה עם אליטה כלשהי והיה בעל אמצעים.

חידת היות הספר סתום וחסום + שלוש קושיות

☐ אם אכן כך הוא הרי שכאן המקום לעצור ולתהות מדוע אדם שהוא 'גברא רבה' כפי שתואר זה עתה, ירצה להשקיע מזמנו, הונו ומרצו על מנת להותיר אחריו ספר אשר אין ולא היה ולו מלומד אחד למצער אשר השכיל לרדת לסוף דעתו.

☐ שהרי לא סביר להניח כי איש אשכולות, ברמתו של המחבר, כתב את הדברים, כפי שכתב, מבלי דעת כי הם סתומים וחסומים להבנה. כל זה בהנחה כי מי שאוחז בקולמוס סופרים שואף להציג את רעיונותיו בצורה ובאופן שיהיו נגישים לקוראיו.

☐ כנגד, יהיה מי שיטען כי 'ספר יצירה' נמנה עם ספרות הסוד היהודית לצד 'ספר הזוהר' ו- 'ספר הבהיר', ומטבע הדברים הוא כי רק יחידי סגולה יודעי ח"ן (חוכמת הנסתר) עשויים לקיים מומחיות שבכוחה לפענח את צפונותיו.

☐ אכן טענה במקומה, אך ככל שצוללים אל תוך מעמקי ים הפירושים והפרשנויות השזורים בתבונתם ובחוכמתם של אותם יחידי סגולה יודעי ח"ן, כך צף ועולה חשד כי גם לא ממש קוצרים הצלחות בהסרת הלוט ובהבזקת האור על תכניו העמומים והמעורפלים של 'ספר יצירה', ונראה כי נותרה בעינה תעלומת המניע לכתיבה כה סתומה וחסומה.

☐ כפרפרזה על דבריו של האמורא שמאל שאמר "נהירים לי שבילי הרקיע כפי שנהירים לי שבילי עירי, חוץ מאשר כוכב שביט שאיני יודע מה הוא" – ניתן לומר בהשאלה "נהירים לנו גווילי וספרי תורת הסוד היהודית, להוציא 'ספר יצירה' שאין אנו מצליחים לפענחו עד תום".

קושיה ראשונה:

בשל כל אשר הוצג כאן עד עתה, מן הראוי להקשות ולתהות שמא 'ספר יצירה' נכתב מראש כסתום וכחסום בכוונת מכוון? ואם כן, על שום מה ולמה?

קושיה שניה:

חקירה כנה ונטולת פניות אמורה להציג שאלה זו אך לא לעצור בה אלא להמשיך ולהקשות, מה אם כן היה עשוי או עלול לגרום למחבר הספר לכתוב את הדברים בסגנון ובניסוח שאין מי שיודע לבטח מה הייתה כוונתם המקורית?

קושיה שלישית:

כפועל יוצא האם ייתכן כי בין הדברים כפי שנכתבו, ובין הדברים כפי שהיו עשויים להיכתב על פי נטיות ליבו של המחבר, חצץ צנזור פנימי אשר עמעם את אורה והאפיל על אותה "כוונה מקורית", תחת אשר להניח לה להיות מוצגת בהירה וצלולה לעיני כל?

מי או מה בלמו וחסמו את מחבר 'ספר יצירה' מלהציג את דבריו בצורה ובאופן שיהיו מובנים לכל, או, למצער, לבקיאים בחוכמת הנסתר?

להלן ניסיון לפצח את מניעי מחבר 'ספר יצירה' אשר גרמו לו לערפל את כוונותיו

- ☐ תהליך פיצוח מניעיי המחבר לערפל את כוונותיו, עשוי להתייעל באמצעות התבוננות ברקע הדברים ובמצבה הגיאופוליטי של ארץ ישראל בימים בהם נכתב הספר, תוך כדי הקניית משמעות גם לתפאורה ולא רק לשחקן ולמחזה.
- ☐ מאחר שחלק הארי של חוקרי הספר סבור כי הוא נכתב בין המאה הראשונה לבין המאה התשיעית לספירה, הרי שעיון בדפי ההיסטוריה מעלה כי ארץ ישראל בתקופות הללו חוותה תהפוכות שלטוניות ומצאה את עצמה מתפתלת תחת עולם של (על פי הסדר) הרומאים, הביזנטים והערבים.

□ כל השלושה גילו חוסר סבלנות ואפס סובלנות (גם בתקופות בהן פסקו רדיפות דת) כלפי כל מי שההין להשמיע דעות או להציג עמדות שלא עלו בקנה אחד עם האג'נדה של הרודן התורן. הוגה דעות שלא התיישר עם הקו השלטוני מצא את עצמו צלוב, שרוף, דקור או תלוי.

□ אשר על-כן מותר לשער כי הוגה דעות כדוגמת מחבר ספר 'יצירה, אשר לא זו בלבד שעמדותיו לא התיישבו עם האג'נדה השלטונית כפי שיוסבר בהמשך, אלא אף ייתכן כי חזון מרדני געש וסער בו, ובהנחה כי היה חפץ חיים - נאלץ להסוות את כוונות כתיבתו תחת צעיף עבה של רסיסי רמזים, ובמילותיו שלו (ספר 'יצירה פרק ד' משנה ט"ז):

"מכאן ואילך צא וחשוב מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע...". כמו גם (ספר 'יצירה פרק א' משנה ח'): **"בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר ואם רץ פיך לדבר ולבך להרהר, שוב למקום...".**

□ לא כל שכן אם אותו חזון היה טבול במשיחיות יהודית, ועל אחת כמה וכמה אם התכוון להציגו בכתב על מנת לשתף בו אחרים זולתו, וייתכן כי משום כך הוא פונה אל הקורא ומפציר בו (ספר 'יצירה פרק א' משנה ד'): **"...הבן בחכמה וחכם בבינה. בחון בהם וחקור מהם והעמד דבר על בוריו והשב יוצר על מכונו...".**

□ אם תופנם הקביעה לפיה כל התנגחות בין הנתין לבין הקלגס, הסתיימה בקיפוד פתיל חייו של הראשון, עשוי לחדור משב רוח רענן אל תוך רבדים של חשיבה מסורתית שעד עתה התמקדה בטקסט, והזניחה את המחבר ואת מאפייני התקופה בה חי ופעל. מכל מקום, לא העניקה להם מושבים בקדמת הבמה.

□ במקביל, גם קיימת היתכנות כי הסוואת הכתוב וקידודו לצפנים, נעשו לא מתוך חשש מפני מגפי הכובש, אלא מפני חרדתו את העם בתוכו הוא יושב.

□ בהחלט ייתכן מצב לפיו המחבר נאלץ לערפל את תוכן הדברים, על מנת להימנע מלהיות מוקע ומוחרם על ידי בני עמו שלו.

□ בין אם כך ובין אם כך, היה עליו לטשטש את כוונת דבריו שאם לא כן, יבולע לו.

□ על פי עקרון 'התער של אוקאם' (הקובע כי כאשר קיימים הסברים שונים לאותה תופעה עצמה, יש לבחור בהסבר הפשוט ביותר, אשר מערב את המספר המועט ביותר של מושגים וחוקים) נראה כי כל עוד לא הונחה על השולחן השערה מוצלחת יותר הנוגעת בסיבת היות הספר כה סתום וחסום (אף כי נכתב בידי עילוי), מן הראוי להותיר על כנן את השערות המרדנות המשיחית או ההתנגחות הפוליטית, כפי שנרמזו לעיל וכפי שידובר בהן בהמשך.

האם ייתכן כי ניסוחו הסתום והחסום של 'ספר יצירה' נבע מחששו של המחבר לחייו ?

האם ייתכן כי חשש פן דבריו יסבו אליו את תשומת ליבו של מאן דהוא בבחינת "אֶשְׁמְרָה לְפִי מִחֲסוֹם בְּעַד רָשָׁע לְנִגְדִי" (תהילים ל"ט) ?

האם ייתכן כי חרד מפני זעמם ונחת זרועם של אנשיו שלו, שהיו עלולים לראות בדבריו מעין ביקורת עליהם עצמם ?

אם אכן כך הוא, האם אפשר כי מחבר 'ספר יצירה' אחראי בכוונת מכוון לניסוחו הסתום והחסום של ספרו, תוך כדי שהוא שותל רמזים בצורת מילות קוד והפניות אסוציאטיביות הבאות ללמד על כוונת דבריו המוצפנת בתוך המילים ?

□ ואם כך עשה, האם ניתן לשער סביב מה נסובה אותה מחשבה אשר הס מהגותה וחלילה להרהר בה, וכל אשר ניתן הוא רק לדמיין את **'מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע'** ?

□ ומה עולה בדמיון ההוא שאין לבטאו במילים, אך שומה לבחנו ולחקרו על מנת **'להעמיד דבר על בוריו ולהשיב יוצר על מכונו'** ?

□ ואם יאמר האומר כי אכן קיימת מחשבה כזו שאין בלתי, המאגדת תחת כנפיה את כל יהודי תבל, והיא תפילה לבוא המשיח, הרי מיד ישאל השואל מה רבותא היא זו ומהו הסוד הגדול ? שהרי אין בנמצא ולו גוויל אחד בודד הכתוב בידי יהודי שאין בו מאוויי לב לפעמיי הגואל.

□ אכן כך הוא, אלא אם כן יתברר כי בעל ספר יצירה לא הסתפק באמונה בבוא המשיח אלא קרא לעשות מעשה.

ואם כך עשה, מהו אותו מעשה אשר המטיף לעשותו צריך להישמר לנפשו פן יבולע לו ?

□ והנה מתברר כי התשובה לכל אלה מונחת לפתחנו לאמור: **"השב יוצר על מכונו"** ספר יצירה פרק א' משנה ד':

- ומי הוא אותו **יוצר** אם לא "יוצר אור ובזרא חֶשֶׁךְ עֲשָׂה שְׁלוֹם וּבֹרָא רַע אֲנִי יְהוָה עֲשָׂה כָּל אֵלֶּה" ישעיהו מ"ה.
- ומהו אותו **'על מכונו'** אם לא "וּמֵרָאשֵׁי הָאֲבוֹת בְּבֹאֵם לְבֵית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם הִתְנַדְּבוּ לְבֵית הָאֱלֹהִים לְהַעֲמִידוֹ **עַל מְכוֹנוֹ**". ספר עזרא ב' ס"ח.

□ מכאן עולה כי הציווי **"השב יוצר על מכונו"** בא על-מנת להשיב את יהוה אל מקום משכנו (מכונו) מֵעַל הַכְּפֹרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרִבִּים אֲשֶׁר עַל אֶרֶץ הָעֵדֻת (שמות כ"ה כ"ב). קרי, **אל בית המקדש אשר על הר-הבית**.

□ **ראה הציווי:** "וְעָשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרִבִּים זָהָב מְקֻשָּׁה תַעֲשֶׂה אֹתָם מִשְׁנֵי קִצּוֹת הַכְּפֹרֶת. וְעָשִׂה כְּרוֹב אֶחָד מְקֻצָּה מְזָה וְכְרוֹב אֶחָד מְקֻצָּה מְזָה מִן

הַכִּפֹּרֶת תַּעֲשׂוּ אֶת הַכֹּרְבִּים עַל שְׁנֵי קְצוֹתָיו. וְהָיוּ הַכֹּרְבִּים פְּרָשֵׁי כְנָפִים
לְמַעַל סִכְכִּים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכִּפֹּרֶת וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו אֶל הַכִּפֹּרֶת
וְהָיוּ פְנֵי הַכֹּרְבִּים. וְנָתַתְּ אֶת הַכִּפֹּרֶת עַל הָאָרֶן מִלְּמַעַל וְאֶל הָאָרֶן תִּתֵּן
אֶת הָעֵדֻת אֲשֶׁר אֵתָּן אֵלֶיךָ. **וְנוֹעַדְתִּי לָךְ שֵׁם וְדִבַּרְתִּי אֵתְךָ מֵעַל**
הַכִּפֹּרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכֹּרְבִּים אֲשֶׁר עַל אָרֶן הָעֵדֻת אֶת כָּל אֲשֶׁר אֲצַוֶּה
אוֹתְךָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". שמות כ"ה.